

Instytucjonalizacja partii politycznych w Polsce i innych krajach

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

-
- Źródło: Marek Chmaj, Wojciech Sokół, Marek Żmigrodzki, *Teoria partii politycznych*, Lublin 2001, s. 96.

- Źródło: *Raport GRECO nt. finansowania partii politycznych*, dostępny w internecie: antykorupcja.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].
- Źródło: Bożena Kuzawińska, *Polskie partie polityczne: czy spełniają swoje funkcje?*, 15.01.2012 r., dostępny w internecie: batory.org.pl [dostęp 29.06.2020 r.].
- Źródło: Bisnetus, *Propozycja zmian ustroju partii politycznych w Polsce – wprowadzenie*, 23.01.2018 r., dostępny w internecie: bisnetus.wordpress.com [dostęp 29.06.2020 r.].
- Źródło: Tomasz Bichta, *Proces decyzyjny w partiach politycznych w Polsce na przykładzie wybranych ugrupowań parlamentarnych po 1989 roku*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” 2008, nr XV, s. 2.
- Źródło: *Statut Twojego Ruchu*, dostępny w internecie: twojruch.eu [dostęp 30.06.2020 r.].
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa o partiach politycznych z dnia 27 czerwca 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].
- Źródło: *Konstytucja Niemiec*, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Instytucjonalizacja partii politycznych w Polsce i innych krajach

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: Kpalion, licencja: CC BY-SA 3.0.

Charakteryzując działania partii politycznych, na co dzień rzadko zastanawiamy się nad ich wewnętrzną organizacją, strukturą i sposobem zarządzania. Te cechy partii są efektem uregulowań prawnych, które wprowadziły państwa demokratyczne, aby kontrolować ich cele i działalność. Procesy instytucjonalizacji partii politycznych mają swoje historyczne uwarunkowania. W okresie dwudziestolecia międzywojennego partie populistyczne doprowadziły przez swoje działania do zwycięstwa ruchów antysystemowych i populistycznych. Dlatego po II wojnie światowej zaproponowano ramy organizacyjne, w jakich miały działać partie polityczne, i zostały wprowadzone do konstytucji państw demokratycznych. Państwa te chciały uporządkować zasady działania ugrupowań politycznych, wprowadzić uregulowania prawne, które umożliwiłyby ich działalność, ale równocześnie wprowadziły mechanizmy umożliwiające kontrolę nad ich programem i działalnością. Celem tych rozwiązań nie było ograniczenie pluralizmu politycznego, który jest jedną z zasad państwa demokratycznego i daje poczucie reprezentatywności szerokim grupom społecznym, ale o pewną kontrolę, najczęściej sądową, nad ugrupowaniami mogącymi zagrozić stabilności demokracji.

Twoje cele

- Zdefiniujesz pojęcie instytucjonalizacji partii politycznych.
- Scharakteryzujesz przyczyny i korzyści wynikające z instytucjonalizacji.

- Ocenisz znaczenie instytucji wewnątrzpartyjnych dla przejrzystości funkcjonowania partii.

Przeczytaj

Współczesne państwa demokratyczne wprowadziły rozwiązania prawne, które regulują powstanie, działalność i okoliczności rozwiązania lub delegalizacji partii politycznej. Te uregulowania prawne są elementem [instytucjonalizacji](#) partii politycznych.

Instytucjonalizacją nazywamy proces tworzenia wzorców, zachowań i postaw odnoszących się do kulturowych tradycji społeczeństwa, którego celem jest zapewnienie partii politycznej skuteczności działania w podejmowaniu działań kolektywnych i realizacji programu politycznego. Zgodnie z jedną z teorii politologicznych, każda partia przechodzi kolejne fazy rozwoju, które współcześnie są regulowane rozwiązaniami prawnymi.

Fazy rozwoju partii politycznych

1. Bariera deklaracji – zaproponowanie społeczeństwu ugrupowania o określonych propozycjach ideowych.
2. Bariera autoryzacji – zaproponowanie programu politycznego i wskazanie przedstawicieli, którzy będą odpowiedzialni za jego realizację.
3. Bariera reprezentacji – udział w rywalizacji wyborczej i uzyskanie reprezentatywnego poparcia.
4. Bariera relewantności – uzyskanie poparcia ze strony wyborców, które określi miejsce partii na scenie politycznej jako partii opozycyjnej lub współrządzącej.

Jak wynika z powyższego opisu, każda partia polityczna przechodzi kolejne fazy rozwoju. Możemy zauważyć, że początek to inicjacja, pomysł jednej osoby lub grupy obywateli, którzy nie czują się reprezentowani na scenie politycznej i sami chcą realizować własne interesy grupowe przez włączenie się w procesy decyzyjne w państwie. Inicjacja we współczesnych państwach demokratycznych owocuje koniecznością zaprojektowania programu, [struktur](#), określenia zobowiązań członków i sympatyków. W ten sposób pomysł zostaje sformalizowany a partia zarejestrowana i może rozpocząć swoją działalność publiczną, weryfikując znaczenie polityczne

w kolejnych elekcjach. W zależności od państwa europejskiego możliwe są różne konstytucyjne zapisy, których celem jest instytucjonalizacja ugrupowania politycznego. Istnieją cztery podstawowe systemy tworzenia partii politycznych.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Scharakteryzuj i oceń powody wprowadzenia zasad instytucjonalizacji prawnej partii politycznych we współczesnych państwach demokratycznych.

W regulacjach prawnych państw europejskich zostały scharakteryzowane najważniejsze funkcje partii politycznych i oczekiwania wobec kierunków proponowanych przez nie działań.

Funkcje partii w wybranych państwach europejskich

Kraj: **Francja** Rywalizacja między sobą w drodze wyborów z poszanowaniem zasad suwerenności narodowej i demokracji.

Wartość: 0

Kraj: **Hiszpania** Wyrażanie pluralizmu politycznego, współdziałanie w kształtowaniu i manifestowaniu woli ludu, bycie podstawowym instrumentem uczestnictwa politycznego.

Wartość: 0

Kraj: **Niemcy** Współdziałanie w kształtowaniu woli politycznej narodu.

Wartość: 0

Kraj: **Włochy** Wpływanie metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki narodowej.

Wartość: 0

Kraj: **Portugalia** Demokratyczne uczestnictwo za ich pośrednictwem w kształtowaniu woli ludu i organizowaniu woli politycznej.

Wartość: 0

Kraj: [bold]Bułgaria[\] Kształtowanie i wyrażanie woli obywateli.

Wartość: 0

Kraj: [bold>Czechy[\] Respektowanie podstawowych zasad demokratycznych i odrzucenie przemocy jako środka do forsowania swoich interesów.

Wartość: 0

Kraj: [bold>Grecja[\] Współorganizowanie podstawowych zasad demokratycznych i odrzucenie przemocy jako środka do forsowania swoich interesów.

Wartość: 0

Kraj: [bold>Węgry[\] Współdziałanie w kształtowaniu i wyrażeniu woli ludu.

Wartość: 0

Oprac. na podst.: Marek Chmaj, Wojciech Sokół, Marek Żmigrodzki, *Teoria partii politycznych*, Lublin 2001, s. 96.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Z mapy wynika, że głównymi powodami regulacji prawnych dotyczących działalności partii politycznych jest uporządkowanie sceny politycznej, jej reprezentatywność i działania na podstawie i w granicach prawa. Najważniejsze zadania partii politycznych to reprezentowanie poglądów i interesów różnych grup społecznych, kształtowanie opinii publicznej oraz udział w sprawowaniu władzy. Jednak podstawowym założeniem jest działanie dla dobra państwa i przeciwdziałanie powstawaniu ugrupowań będących zagrożeniem dla reguł demokratycznych. W podobny sposób funkcje partii politycznych definiuje polskie prawo.

” Ustawa o partiach politycznych z dnia 27 czerwca 1997 r.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1

1. Partia polityczna jest dobrowolną organizacją, występującą pod określoną nazwą, stawiającą sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej.

2. Partia polityczna może korzystać z praw wynikających z ustaw po uzyskaniu wpisu do ewidencji partii politycznych.

Art. 2

1. Członkami partii politycznych mogą być obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, którzy ukończyli 18 lat.

2. Zakaz przynależności do partii politycznych określają odrębne ustawy.

Art. 3

Partia polityczna opiera swoją działalność na pracy społecznej członków; do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników.

Art. 4

Organy władzy publicznej są obowiązane do równego traktowania partii politycznych.

Art. 5

Partiom politycznym zapewnia się dostęp do publicznej radiofonii i telewizji na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Art. 6

Partie polityczne nie mogą wykonywać zadań zastrzeżonych w przepisach prawa dla organów władzy publicznej ani zastępować tych organów w wykonywaniu ich zadań.

Art. 7

Partia polityczna nie może posiadać jednostek organizacyjnych w zakładach pracy.

Źródło: Ustawa o partiach politycznych z dnia 27 czerwca 1997 r., dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Wskaż podobieństwa w definiowaniu roli partii politycznych w państwach demokratycznych.

Zastanów się, dlaczego partia polityczna w Polsce nie może mieć jednostek organizacyjnych w zakładach pracy.

Regulacje odnoszące się do rozwiązywania partii politycznych w wybranych państwach europejskich

Kraj: [bold]Bułgaria[\] Organ orzekający: [bold]Sąd Najwyższy[\] Sytuacja, w której partia może być przymusowo zlikwidowana: partia prowadzi działalność tajną, narusza suwerenność i terytorialną całość państwa, jedność narodu i wolności obywatelskie, cele partii są sprzeczne z konstytucją i prawami państwa, ma charakter religijny lub etniczny,

propaguje ideologię faszystowską lub chce osiągnąć swoje cele w sposób niezgodny z prawem.

Wartość: 0

Kraj: [bold]Finlandia[\] Organ orzekający: [bold]Ministerstwo Sprawiedliwości[\] Sytuacja, w której partia może być przymusowo zlikwidowana: żaden z kandydatów danej partii nie został wybrany do parlamentu podczas ostatnich i przedostatnich wyborów parlamentarnych.

Wartość: 0

Kraj: [bold]Hiszpania[\] Organ orzekający: [bold]Właściwy organ sądowy[\] Sytuacja, w której partia może być przymusowo zlikwidowana: partia wypełnia znamiona stowarzyszeń niedozwolonych przez kodeks karny, oraz jeżeli jej organizacja i działalność pozostają w sprzeczności z zasadami demokratycznymi.

Wartość: 0

Kraj: [bold>Niemcy[\] Organ orzekający: [bold>Federalny Trybunał Konstytucyjny[\] Sytuacja, w której partia może być przymusowo zlikwidowana: partia stosownie do swoich celów lub przez zachowanie się swoich zwolenników zmierza do naruszenia lub obalenia wolnościowego, demokratycznego porządku ustrojowego lub do zagrożenia istnienia Republiki Federalnej Niemiec.

Wartość: 0

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Jak wynika z powyższej mapy, większość państw demokratycznych wdraża procedury rozwiązania działających ugrupowań ze względu na podejmowane przez członków partii działania bezprawne i zagrażające porządkowi demokratycznemu. Jedynie w Finlandii bardzo ważne jest, aby działające partie miały poparcie społeczne i reprezentowały w parlamencie nawet minimalne grupy społeczne. Ważne jest również, że decyzje o delegalizacji partii podejmowane są przez organy władzy sądowniczej. Podobna sytuacja została również przewidziana w polskim prawie. Zgodnie z artykułem 13 Konstytucji RP:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku

” Art. 13.

Zakazane jest istnienie partii politycznych i innych organizacji odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszyzmu i komunizmu, a także tych, których program lub działalność zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy lub wpływu na politykę państwa albo przewiduje utajnienie struktur lub członkostwa.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Podobnie jak w innych państwach demokratycznych, również w Polsce ocenę zgodności celów i działalności partii politycznych przedstawia Trybunał Konstytucyjny. Ten organ kontroli prawa podejmuje także decyzje o delegalizacji partii. Trybunał Konstytucyjny może również, na wniosek Sądu Okręgowego w Warszawie – organu rejestrującego partie polityczne, dokonać sprawdzenia zgodności celów partii politycznych z Konstytucją RP.

Ważnym elementem wspomagającym instytucje państwa w kontrolowaniu działalności partii politycznych jest przejrzystość finansowania ich działań. Regulacje prawne dotyczące finansowania zawarte są w ustawach wchodzących w skład porządku prawnego poszczególnych państw europejskich.

Słownik

instytucjonalizacja

to proces tworzenia zintegrowanego układu wzorców zachowań i postaw mających kulturowe odniesienie, którego zasadniczym celem jest zapewnienie partii politycznej skuteczności działania w podejmowaniu przedsięwzięć kolektywnych

struktury partyjne

działający w różnych jednostkach administracyjnych członkowie partii politycznej; powinni zajmować się pomocą reprezentantom politycznym przez pracę w biurach przedstawicieli do sejmu i senatu, propagować idee reprezentowane przez partię polityczną, uczestniczyć i inicjować lokalne wydarzenia, przygotowywać kampanie wyborcze i identyfikować preferencje polityczne obywateli

subwencja publiczna

środki na funkcjonowanie partii politycznych uzyskane w wyborach pochodzące z budżetu państwa; subwencja wypłacana jest wszystkim ugrupowaniom, które uzyskały w wyborach min. 3-procentowe poparcie obywateli

relewancja partii politycznych

poziom poparcia społecznego dla partii politycznych, jej możliwości koalicyjne oraz poziom wpływu na podejmowane przez rządzących decyzje; znaczenie partii i jej siła w obrębie systemu partyjnego

kolektywne podejmowanie decyzji

demokratyczny sposób podejmowania decyzji w obrębie partii politycznej; najczęściej decyzje podejmowane są przez ciała statutowe partii, których celem jest kształtowanie programu partii i jego realizacji

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Zapoznaj się z prezentacją i wykonaj ćwiczenia.

Źródła finansowania partii politycznych w wybranych państwach europejskich

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PAB3MdzLc>

1

W europejskich państwach demokratycznych jedną z form finansowania działalności partii politycznych są dotacje z budżetu państwa i składek członkowskich. Są jednak również inne możliwości finansowania działalności ugrupowań.

2

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PAB3MdzLc>

Źródła finansowania:

- składki członkowskie;
- wsparcie państwa;
- sumy otrzymywane od należących do partii mandatariuszy i funkcjonariuszy;

- zyski z udziału w przedsiębiorstwach oraz z pozostałego majątku partii;
- darowizny;
- zyski z działalności partyjnej;
- kredyty.

3

Ustawa związkowa o zadaniach i finansowaniu kampanii wyborczej partii politycznych.

4

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PAB3MdzLc>

Źródłem finansowania partii w Finlandii są subwencje od państwa. Nie wykluczono jednak innych możliwości finansowania partii.

5

Ustawa o partiach,

Rozporządzenie o subwencjach na działalność partyjną.

6

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PAB3MdzLc>

Źródła finansowania:

- subwencje publiczne na wydatki wyborcze;
- subwencje państwowe dla grup parlamentarnych;
- składki i dotacje członków;
- dochody z działalności własnej;
- wpływy pochodzące z dotacji;
- zaciągnięte kredyty;
- spadki lub zapisy.

7

Ustawa organiczna o finansowaniu partii politycznych.

8

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PAB3MdzLc>

Źródła finansowania:

- składki członkowskie;
- wpływy z majątku i działalności partii;
- dotacje;
- subwencje od państwa z tytułu wyrównywania szans oraz jako rekompensata kosztów kampanii wyborczej;
- przekazy od członków organizacyjnych.

9

Ustawa o partiach politycznych.

10

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PAB3MdzLc>

Finansowanie partii politycznych z budżetu państwa w wielu krajach europejskich, w tym w Polsce, budzi duże kontrowersje. Zapoznaj się z argumentami zwolenników i przeciwników takich rozwiązań, które w Polsce pojawiają się we wszystkich kampaniach wyborczych.

11

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PAB3MdzLc>

Argumenty za finansowaniem partii z budżetu państwa:

- zapobieganie przekształcaniu się partii w dochodowe przedsiębiorstwa;
- uwolnienie partii spod nacisku zorganizowanych interesów

- partykularnych;
- wyrównanie szans partii w systemie partyjnym;
- stworzenie partiom finansowej gwarancji stałej działalności polityczno-organizacyjnej;
- stabilizacja systemu partyjnego.

12

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PAB3MdzLc>

Argumenty przeciw finansowaniu partii z budżetu państwa:

- osłabienie opozycji w systemie partyjnym;
- utrzymywanie *status quo* w systemie partyjnym;
- przez zobowiązanie partii do składania sprawozdań finansowych umożliwia się organom państwowym ingerencję w wewnętrzne sprawy partii;
- wzmacnianie procesów etatyzacji partii;
- zmniejszenie stopnia zorganizowania obywateli w partiach politycznych w sytuacji, gdy działalność partii nie zależy od wsparcia ze składek członkowskich;
- wzmocnienie pozycji partyjnej biurokracji kosztem członków.

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PAB3MdzLc>

Zastanów się, jakie masz zdanie w kwestii finansowania partii z budżetu państwa. Poszukaj innych argumentów niż te już przedstawione.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Oblicz wysokość subwencji budżetowej dla wybranej przez siebie partii politycznej.

Wykorzystaj wyniki ostatnich wyborów parlamentarnych. Poszukaj informacji o tym, jakie są zasady przyznawania subwencji w innych krajach i porównaj, ile pieniędzy dostałaby wybrana przez ciebie partia.

Ćwiczenie 2

Wskaż, na jakie działania partia może wykorzystać pozyskane z budżetu pieniądze. Porównaj to z dowolnym innym państwem europejskim.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” Konstytucja Niemiec

Artykuł 9

(1) Wszyscy Niemcy mają prawo zakładania związków i stowarzyszeń.

(2) Zakazane są organizacje, których cele lub działalność są sprzeczne z ustawami karnymi, skierowane są przeciwko porządkowi konstytucyjnemu albo idei porozumienia między narodami.

(3) Prawo zakładania organizacji, mających na celu ochronę i poprawę warunków pracy oraz warunków ekonomicznych, zapewnia się każdemu i przedstawicielom wszystkich zawodów. Porozumienia, które ograniczają to prawo lub uniemożliwiają korzystanie z niego są nieważne, a stosowane w tym celu środki są sprzeczne z prawem. Środki stosowane zgodnie z art. 12a, art. 35 ust. 2 i 3, art. 87a ust. 4 i art. 91 nie mogą być skierowane przeciwko walkom pracowniczym prowadzonym przez organizacje w rozumieniu zdania 1, w celu ochrony i poprawy warunków pracy i warunków ekonomicznych.

Źródło: *Konstytucja Niemiec*, dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Zaznacz poprawne dokończenia zadania.

W prawie niemieckim partie polityczne...

- mogą być zakładane przez wszystkich obywateli.
- działają na zasadzie i w granicach prawa.
- nie mogą głosić poglądów faszystowskich i antydemokratycznych.
- mogą prowadzić działania mające na celu zmianę systemu politycznego.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” *Raport GRECO nt. finansowania partii politycznych*

Kontrakty rządowe

W krajach, w których osoby prawne mogą dokonywać darowizn, istnieje niebezpieczeństwo, że poszczególnym firmom zostaną później przyznane kontrakty rządowe, stąd należy się zastanowić nad wprowadzeniem zakazu ubiegania się przez te podmioty o kontrakty publiczne.

Niektóre kraje wprowadziły prawo zakazujące przedsiębiorcom – darczyńcom startowania w przetargach. GET wskazuje na możliwość zakazu przyjmowania darowizn od przedsiębiorców, którzy uczestniczą w zamówieniach publicznych, jednak takie przepisy nie są satysfakcjonujące. Tak na przykład w Hiszpanii, zakaz przyjmowania darowizn od firm zaangażowanych w kontrakty rządowe dotyczy tylko firm realizujących kontrakt w czasie dokonywania darowizn, a nie dotyczy kontraktów zakończonych czy przerwanych. Z drugiej strony, zakazy te nie obowiązują, jeśli firmy ubiegają się o kontrakty publiczne w stowarzyszeniach politycznych i fundacjach powiązanych z partiami.

Źródło: *Raport GRECO nt. finansowania partii politycznych*, dostępny w internecie: antykorupcja.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Lobbing na rzecz	☐	☐

<p>prywatnych firm jest traktowany jako jedno z zagrożeń pozyskiwania funduszy dla partii politycznych.</p>		
<p>W celu zapobiegania korupcji niektóre państwa zakazały darczyńcom partii politycznych startu w publicznych przetargach.</p>	☐	☐
<p>W Hiszpanii istnieje całkowity zakaz startu w przetargach przedsiębiorstw, które finansują kampanie wyborcze.</p>	☐	☐
<p>W państwach demokratycznych kontrakty rządowe przyznawane są przedsiębiorstwom finansowo związanym z partiami politycznymi.</p>	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” Bożena Kuzawińska

Polskie partie polityczne: czy spełniają swoje funkcje?

Jacek Raciborski uważa, że ma to związek z odchodzeniem w przeszłość społeczeństwa politycznego, a karłowaceni partii sprzyjają rozwiązania instytucjonalne. Z punktu widzenia liderów duża partia jest trudniejsza w utrzymaniu, a obecnie niepotrzebni są ludzie do wieszania plakatów, potrzebna jest ograniczona liczba członków do obsadzenia stanowisk na szczeblu miasta, gminy. To ułatwia realizowanie korporacyjnego modelu partii. W literaturze od dawna znajduje się definicja partii politycznej jako sposobu stowarzyszenia ludzi zmierzających do sprawowania władzy – przypomniał Raciborski, dodając, że w Polsce partie skupiają tylko tych, którzy chcą zawodowo zajmować się polityką. Profesor zastanawiał się, czy można by wymusić na partiach zabieganie o członków przez uzależnienie wysokości subwencji od ich liczby.

Źródło: Bożena Kuzawińska, *Polskie partie polityczne: czy spełniają swoje funkcje?*, 15.01.2012 r., dostępny w internecie: batory.org.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Uzupełnij tekst.

finansowania, dużej liczby członków, demoralizacji, rozumowania, partiami ogólnymi, członków, subwencji warsztatowych, wolontariuszy, ich obowiązki, partiami jednostkowymi, liczby zainteresowanych, zawodowych politykach, subwencji budżetowych, partiami kadrowymi, partiami masowymi, instytucjonalizacji, liczby członków, polityków, ludziach, demokratyczne procedury podejmowania decyzji

Zdaniem profesora Jacka Raciborskiego spadek zainteresowania życiem politycznym przez obywateli wynika z partii

politycznych. Instytucje i przywódcy partii nie potrzebują
..... i nie zabiegają o nich, ponieważ
zwiększyłoby to Obecnie plakaty
wyborcze wieszane są przez, nie przez
członków partii. Zdaniem profesora Raciborskiego partie w Polsce nie są
....., ale
....., których członkowie skupiają się
wyłącznie na Proponuje zmianę
sposobu partii politycznych
i uzależnienie od
.....

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” Bisnetus

Propozycja zmian ustroju partii politycznych w Polsce – wprowadzenie

§ 1.1. Partie są w świetle prawa konstytucyjnego istotnym elementem wolnościowego porządku demokratycznego. Poprzez wolny i stały współudział w kształtowaniu woli politycznej narodu wypełniają one powierzone im konstytucją zadanie publiczne.

§ 1.2. Partie współuczestniczą w kształtowaniu woli politycznej narodu we wszystkich sferach życia społecznego, w szczególności poprzez wpływ na kształtowanie opinii publicznej, pobudzanie i pogłębianie świadomości politycznej, inspirowanie aktywnego udziału obywateli w życiu politycznym, rozwijanie kompetencji uzdolnionych obywateli w celu przejmowania przez nich obowiązków publicznych, udział w wyborach wszystkich szczebli poprzez zgłaszanie własnych kandydatów, wywieranie wpływu na decyzje polityczne w parlamencie i w rządzie, włączanie wypracowanych przez siebie celów politycznych w politykę państwa oraz troszczenie się o stałą i żywą relację między narodem a instytucjami państwa.

Źródło: Bisnetus, *Propozycja zmian ustroju partii politycznych w Polsce – wprowadzenie*, 23.01.2018 r., dostępny w internecie: bisnetus.wordpress.com [dostęp 29.06.2020 r.].

Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Celem działania partii politycznych jest wykonywanie działań	☐	☐

publicznych dla dobra
wspólnego, opierając się
na zapisach konstytucji.

Partie polityczne
w państwie
demokratycznym
wyrażają wolę narodu
i reprezentują interesy
wszystkich grup
społecznych.

Członkowie partii
politycznych kandydują
w wyborach do
wszystkich organów
administracji publicznej
i wywierają wpływ na
podejmowane przez
władze decyzje.

Celem partii
politycznych jest
działanie na podstawie
sondaży i odpowiadanie
na zapotrzebowanie
opinii publicznej.

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z ilustracjami i wykonaj polecenie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” Tomasz Bichta

Proces decyzyjny w partiach politycznych w Polsce na przykładzie wybranych ugrupowań parlamentarnych po 1989 roku

Procesy decyzyjne zachodzące w partiach politycznych podlegają różnego rodzaju ograniczeniom. Wynika to zwykle z ich sformalizowanego charakteru. Członkowie partii podejmujący decyzję są ograniczeni nie tylko normami prawa regulującymi ten proces, ale działają również w ramach pewnych struktur organizacyjnych. Nie mogą zatem podejmować decyzji w sposób zupełnie dowolny. Dzieje się tak dlatego, że współczesna demokracja kładzie duży nacisk na decydowanie grupowe w oparciu o procedury demokratyczne. Poza tym cały proces decyzyjny podlega kontroli ze strony organizacji, w ramach której zapadają decyzje, a w szczególnych przypadkach także specjalnych organów powołanych przez państwo do nadzorowania określonych sfer aktywności partii. Organizacja, to najprościej rzecz ujmując system składający się elementów. Do powiązania tych elementów niezbędna jest struktura wewnętrzna, a jej najważniejszą częścią jest ośrodek kierowniczy, pełniący rolę ośrodka decyzyjnego. Decyzje są jednak kształtowane przez całe otoczenie organizacyjne ośrodka. Szczególnie jest to widoczne w partiach, gdzie najważniejsze decyzje podejmowane są przez władze uchwałodawcze, składające się z delegatów pochodzących z różnych stopni organizacyjnych.

Źródło: Tomasz Bichta, *Proces decyzyjny w partiach politycznych w Polsce na przykładzie wybranych ugrupowań parlamentarnych po 1989 roku*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” 2008, nr XV, s. 2.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” Ustawa o partiach politycznych z dnia 27 czerwca 1997 r.

Rozdział 2

Struktura i zasady działania partii politycznych

Art. 8

Partie polityczne kształtują swoje struktury oraz zasady działania zgodnie z zasadami demokracji, w szczególności przez zapewnienie jawności tych struktur, powoływania organów partii w drodze wyborów i podejmowania uchwał większością głosów.

Art. 9

1. Statut partii politycznej określa jej cele, strukturę i zasady działania, a w szczególności:

1) nazwę, skrót nazwy i siedzibę partii;

2) sposób nabywania i utraty członkostwa;

3) prawa i obowiązki członków;

4) organy partii, w tym organy reprezentujące partię na zewnątrz oraz uprawnione do zaciągania zobowiązań majątkowych, ich kompetencje oraz czas trwania ich kadencji;

5) tryb dokonywania wyboru organów partii i uzupełniania składów tych organów;

6) sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, uzyskiwania środków finansowych oraz tryb sporządzania i zatwierdzania informacji o działalności finansowej partii;

7) zasady tworzenia i znoszenia terenowych jednostek organizacyjnych partii;

8) zasady dokonywania zmian statutu;

9) sposób rozwiązania się partii oraz tryb połączenia z inną partią lub innymi partiami.

2. Statut partii politycznej uchwała zgromadzenie ogólne członków partii lub zgromadzenie ich demokratycznie wybranych przedstawicieli.

Źródło: *Ustawa o partiach politycznych z dnia 27 czerwca 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 29.06.2020 r.].

Uzasadnienie:

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” *Statut Twojego Ruchu*

Zasady działania organów

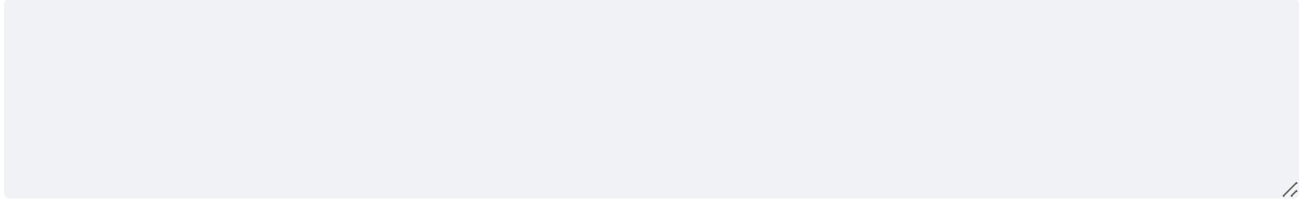
§ 18.

1. Organy Ruchu działają na podstawie przyjętych przez siebie regulaminów, zgodnie z programem Ruchu.
2. Organy Ruchu wyrażają swoją wolę w formie uchwał.
3. Uchwały podejmowane przez organy Ruchu są wiążące dla organów niższego szczebla oraz dla członków Ruchu.
4. Uchwały organów Ruchu zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania, o ile statut nie stanowi inaczej.
5. W przypadku oddania w głosowaniu równej liczby głosów „za” i głosów „przeciw” decyduje głos Przewodniczącego organu danego szczebla.
6. Podjęcie uchwały przez kolegialny organ Ruchu wymaga uprzedniego zawiadomienia wszystkich członków tego organu o terminie posiedzenia. Zawiadomienie może być dokonane za pomocą środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość co najmniej na 24 godziny przed planowanym terminem posiedzenia.

7. Głosowania w sprawach wyboru i odwołania członków organów Ruchu są tajne.

Źródło: *Statut Twojego Ruchu*, dostępny w internecie: twojruch.eu [dostęp 30.06.2020 r.].

Oceń, czy w partii Twój Ruch decyzje podejmowane są w sposób demokratyczny.

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Wąsiel-Alberska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Instytucjonalizacja partii politycznych

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

VII. Rywalizacja o władzę.

Uczeń:

1) przedstawia proces ewolucji instytucjonalnej i ideologicznej partii politycznych; charakteryzuje funkcje partii politycznych.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje fragmenty ustaw i konstytucji państw europejskich dotyczące funkcjonowania i finansowania partii politycznych;
- ocenia sposoby finansowania partii politycznych;
- dyskutuje nad zasadnością różnych rozwiązań finansowania partii.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- analiza tekstu źródłowego;

- dyskusja za i przeciw.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Wykorzystując burzę mózgów, uczniowie budują własną definicję partii politycznej i porównują ją z definicją zawartą w ustawie.
2. Definicja zostaje zapisana na tablicy. Uczniowie zwracają uwagę na elementy instytucjonalizacji partii politycznych i zaznaczają je.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie zostają podzieleni na grupy. Każda z nich ma za zadanie znalezienie w dokumentach (konstytucje, ustawy o partiach) państw europejskich unormowań prawnych dotyczących funkcjonowania, rozwiązywania i finansowania partii politycznych.
2. Uczniowie zapisują na tablicy w formie tabeli znalezione przez grupy rozwiązania prawne. Szukają podobieństw i różnic.
3. Na podstawie polskiej ustawy o partiach politycznych uczniowie wskazują na rozwiązania prawne w Polsce i porównują je z normami w innych państwach europejskich.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel inicjuje dyskusję na temat finansowania partii politycznych z budżetu państwa. Po krótkiej dyskusji uczniowie podsumowują swoje argumenty w tabeli na tablicy. Można je porównać z tabelą zawartą w materiale.
2. Wybrana osoba podsumowuje dyskusję, oceniając możliwość funkcjonowania partii na podstawie dotacji budżetowych.

Praca domowa:

Uczniowie proszeni są o przygotowanie kosztorysu kampanii wyborczej wybranej partii politycznej z wykorzystaniem tabeli z multimedium. Powinni uwzględnić rolę ekspertów w tworzeniu kampanii wyborczej.

Materiały pomocnicze:

Ustawa o partiach politycznych z 27 czerwca 1997 roku, sejm.gov.pl [dostęp: 30.06.2020].

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Multimedium może zostać wykorzystane do realizacji zadania domowego. Jego fragmenty mogą stać się podstawą dyskusji za i przeciw.